

Міністерство аграрної політики та продовольства України
Харківський національний аграрний університет
імені В. В. Докучаєва

Факультет менеджменту і економіки
Факультет обліку і фінансів

**ФОРМУВАННЯ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО
ВИРОБНИЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ СІЛЬСЬКОГО
ГОСПОДАРСТВА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ
РОЗВИТКУ**

**МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ,
присвяченої 195-річчю Харківського національного аграрного
університету ім. В.В. Докучаєва
(14 – 23 вересня 2011 р.)**

Харків - 2011

Т.О. Чайка, здобувач¹
Миколаївський державний аграрний університет

СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ В СИСТЕМІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА

Інтенсивний розвиток суспільного виробництва є причиною екологічної кризи, в наслідок якої погіршився стан ґрунтів, на яких вирощується продукція рослинництва. Вони забруднені радіонуклідами, важкими металами, пестицидами, хімічними речовинами, що погіршило якість сільськогосподарської продукції. У зв'язку з аналогічними причинами на початку 60-х років XX ст. за кордоном набуло розвитку органічне сільське господарство.

Термін “органічне сільське господарство” (Organic Agriculture) запровадила Міжнародна федерація органічного руху (IFOAM) вже понад тридцять років тому, і саме він в англomовному світі став узагальнюючим терміном, коли йде мова про толерантну до природи сільськогосподарську діяльність. Проте в кожній країні існують свої традиції та мовні особливості. Так, у деяких країнах (Німеччина, Швеція, Данія, Норвегія) толерантні до природи способи агровиробництва називають “екологічними”. Інші країни (Швейцарія, Австрія, Італія, Франція та інколи Німеччина) використовують термін “біологічний”. У загальному визначенні під органічним сільським господарством у світі розуміють агровиробничу практику, за якої не використовуються синтетичні хімічні речовини (добрива, пестициди, антибіотики тощо), здійснюється мінімальна оранка ґрунту, не застосовуються генетично модифіковані організми (ГМО) і охоплюються різні сфери — рослинництво, тваринництво, птахівництво, садівництво тощо.

Тому, на нашу думку, органічне сільське господарство за своєю суттю можна визначити як багатофункціональну агроекологічну модель виробництва органічної продукції з визначеними цілями, принципами і методами, яка базується на ретельному менеджменті (плануванні й управлінні) агроecosистем. З метою підвищення продуктивності органічного виробництва та якості продукції максимально використовуються біологічні фактори збільшення природної родючості ґрунтів, агроекологічні методи боротьби із шкідниками і хворобами, а також переваги біорізноманіття, зокрема місцевих та унікальних видів, сортів, порід тощо. Дана система може самостійно відновлювати використані речовини та є ефективною лише за збалансованої дії всіх частин. Таким чином, коли мова йде про органічне сільське господарство, мається на увазі не новизна чи модернізація, а повернення до традицій, витоків, але на якісно новому рівні.

Органічне виробництво в контексті стійкого розвитку представляє собою цілісну багатофункціональну модель господарювання та виробництва органічної продукції, яка забезпечує збалансовану динамічну рівновагу між компонентами

¹ Науковий керівник: д.е.н., доцент Сіренко Н.М.

інтегрованої соціо-економіко-екологічної системи протягом визначеного проміжку часу з метою об'єднання економічного зростання та підвищення життєвого рівня з одночасним поліпшенням стану навколишнього середовища.

Результатом органічного виробництва є органічні продукти, які виготовлені відповідно до стандартів, що підтверджують їх екологічне походження на всіх стадіях виготовлення – від насіннєвого матеріалу до готового продукту у системі збуту. Для отримання кінцевим продуктом статусу органічного, необхідно пройти весь цикл виробництва з дотриманням низки параметрів (органічні методи землеробства і тваринництва, органічна сировина, органічні речовини та технологічний процес).

Згідно з європейським законодавством з органічного землеробства продукція може мати статус органічної, якщо відповідає правилам Постанови Ради (ЄС) №834/2007. У статті 23 цієї Постанови вказано, що терміни "екологічний" і "біологічний", враховуючи утворені скорочення "еко" та "біо", можна використовувати тільки на пакуванні сировини, продуктів, кормів і посівних матеріалів, вироблених у сфері екологічного сільського господарства. Такі назви можуть застосовуватися лише для тих продуктів органічного землеробства, в яких мінімальний вміст їх вагових компонентів, отриманий в екологічних господарствах, дорівнює 95%.

Однак, на нашу думку, згідно з вітчизняною практикою необхідно розрізняти "екологічну" та "органічну" продукцію, враховуючи її біологічне походження. Так, екологічна продукція – це сільськогосподарська продукція, яка не містить радіонуклідів, важких металів, залишків пестицидів та ксенобіотиків в кількостях, що не перевищують гранично допустимих концентрацій (ГДК), має відповідну сертифікацію та обов'язкова для щоденного вживання для забезпечення повноцінного харчування. Органічною продукцією доцільно вважати продукцію з оздоровчими властивостями, процес виробництва, переробки та зберігання якої відповідає українським або європейським стандартам органічного виробництва. Органічна продукція більш безпечна для людського організму за своїми санітарно-гігієнічними характеристиками, ніж продукція традиційного сільського господарства.

Таким чином, споживач повинен бути впевнений, що купуючи органічну продукцію, він отримує продукцію більш якісну за своїми санітарно-гігієнічними характеристиками, при її споживанні зменшується можливість попадання в його організм шкідливих речовин, а також речовин, вплив яких на стан людини ще недостатньо вивчено. Це може бути досягнуто таким шляхом:

- споживач упевнений, що умови виробництва, упаковки, транспортування, зберігання та реалізації такої продукції відповідають встановленим правилам та стандартам, що забезпечує її безпечність для людського організму, в її складі мінімальний вміст шкідливих речовин;
- споживач постійно отримує додаткову інформацію, яка підтверджує екологічну безпечність продукції та її природне походження;
- споживач довіряє органу, який підтверджує шляхом сертифікації, що умови виробництва, упаковки, транспортування, зберігання та реалізації такої продукції відповідають встановленим правилам та стандартам;
- споживач упевнений, що екологічна безпечність та корисність цієї продукції досягається не за рахунок зменшення її харчової цінності.